

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

Г.М. РОЗЛУЦЬКА, М.В. ОПАЧКО

Україна, м. Ужгород, Ужгородський національний університет

Сучасному суспільству необхідна масова якісна освіта, спроможна забезпечити зростаючі потреби споживача та виробника матеріальних і духовних благ. Професіоналізм сучасного вчителя залежить від рівня впровадження інновацій, які забезпечать ефективну підготовку підростаючих поколінь. Необхідною умовою подальшого розвитку освіти Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті визначає інноваційну діяльність у навчальних закладах усіх типів, рівнів акредитації та форм власності.

Ефективність освітніх інновацій досліджували вітчизняні науковці В. Беспалько, В. Бухвалов, Б. Горячов, В. Гузеєв, І. Дичківська, І. Лернер, В. Монахов, Т. Назарова, В. Паламарчук, О. Пехота, І. Прокопенко, Г. Селєвко, С. Сисоєва, Д. Чернілевський, М. Чошанов, С. Шаповаленко та ін. У зарубіжній педагогічній теорії та практиці проблема представлена у дослідженнях таких вчених як С. Ведемейер, Г. Веллінгтон, М. Вульман, М. Кларк, П. Мітчел, Ф. Персиваль. С. Сполдінг, Р. Томас та ін. Інноваційні педагогічні технології в організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах розглянуто в дослідженнях І. Богданової, О. Гохберг, О. Євдокимова, І. Козловської, Н. Копняк, Т. Красильник, С. Сидоренка, В. Химинця та ін.

Метою нашого дослідження є з'ясування впливу освітнього середовища на підготовку вчительських кадрів і довести необхідність освітніх інновацій в умовах професійної підготовки вчителів.

Підготовка майбутнього вчителя потребує формування професійної компетентності на усіх рівнях, а саме: змістовому, організаційному, функціональному, комунікативному. Сучасні запити до конкурентоздатного вчителя передбачають зміну пріоритетів фахової підготовки на орієнтацію на спеціаліста високої кваліфікації, який досконало володіє новітніми освітніми технологіями [6]. Особистісна складова професійної підготовки в умовах інноваційного освітнього середовища стає складовою пізнавальної орієнтації. Формування майбутнього педагога здійснюється під впливом специфічного середовища, яке створюється професорсько-викладацьким складом у навчальному закладі і під час педагогічних практик [3; 4].

Розглянемо генезис дефініції «інноваційне освітнє середовище». Психолого-педагогічний підхід до терміну «навчальне середовище» запропонований К. Ясперс, В. Ясвін, С. Сергеевим та ін. У науковий обіг Є. Бондаревською, А. Лукіною, В. Весніним, І. Левицькою, Л. Кепачевською, І. Улановською введено поняття «освітнє середовище». Розвиток досліджень у освітній галузі приводить до різновекторних характеристик освітнього середовища, зокрема: педагогічне середовище, яке формується на засадах взаємодії всіх учасників навчально-виховного процесу; соціофізичне середовище, внутрішнє середовище освітньої системи; внутрішнє і зовнішнє середовище навчального закладу; локальне освітнє середовище та макросередовище; телекомунікаційне навчальне середовище тощо [7].

Дослідник С.О. Микитюк розглядає середовище як чинник розвитку особистості майбутнього педагога як узагальнений, сукупний, об'єднаний, цілісний чинник розвитку особистості, що відіграє визначальну роль у модифікації професійної поведінки, яка складається як наслідок впливу середовища [5]. Нам імпонує визначення його як сукупність духовно-матеріальних умов функціонування закладу освіти, що забезпечують саморозвиток вільної і активної особистості, реалізацію творчого потенціалу дитини (А. Каташов). Освітнє середовище виступає функціональним і просторовим об'єднанням суб'єктів освіти, між якими встановлюються тісні різнопланові групові взаємозв'язки, і може розглядатися як модель соціокультурного простору, в якому відбувається становлення особистості [2, с. 8].

У рамках нашого дослідження цінними є наукові розвідки Ю. Шапрана, у яких обґрунтовано концептуальні підходи до формування освітнього середовища. Автор виокремлює гуманістичний підхід, який відображає людино центризм у розвитку сучасного соціального оточення, гармонізацію педагогічних і соціальних відносин, формування у майбутніх вчителів цілісної картини світу, духовної і педагогічної культури. Акмеологічний підхід дозволяє обґрунтувати закономірності творчого розвитку учасників освітнього середовища. Системний підхід до формування освітнього середовища спрямований на удосконалення навчально-виховного процесу у вищій школі, встановлення зв'язків між різними його компонентами та визначення освітнього середовища як цілісної системи, яка формує майбутнього фахівця. Інформаційний забезпечує достатній рівень інформаційної культури майбутнього вчителя, сприяє підвищенню ефективності професійної підготовки педагогічних кадрів шляхом впровадження в практику роботи сучасних комп'ютерних технологій. Та інноваційний, який покликаний сприяти створенню інноваційно-творчої атмосфери

взаємодії між учасниками процесу підготовки, формування у студентів готовності до майбутньої професійної діяльності [8].

Підсумовуючи вищенаведене можна зробити такі висновки. Інноваційне освітнє середовище здійснює позитивний вплив на підготовку вчительських кадрів і є необхідним для професійної підготовки вчителів. Необхідною умовою для реального підвищення якості підготовки майбутніх вчителів є освіта в умовах наближених до реального соціокультурного простору. Інноваційне середовище освітнього закладу здатне впливати на особистісний та професійний розвиток вчителя і викликати інтерес до активного творчого педагогічного пошуку.

Подальше дослідження пов'язане із розглядом ряду проблем, які виникають у процесі створення інноваційного освітнього середовища: невпевненість педагогів у необхідності запровадження інновацій, відсутність знань або практичного досвіду інноваційної діяльності, відсутність позитивної мотивації, помилки в освітньому менеджменті, розлагодженість у роботі освітніх ланок.

Література:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичківська – К. : Академвидав, 2004. – 352. с.
2. Каташов А.І. Педагогічні основи розвитку інноваційного освітнього середовища сучасного ліцею : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата пед. наук : спец. 13.00.01 «Теорія педагогіки» / А.І. Каташов. – Луганськ, 2001. – 20 с.
3. Кондратюк В.Л. Основні тенденції розвитку систем освіти та освітніх технологій у світовій педагогічній практиці / В.Л. Кондратюк, М.М. Волос, І.І. Бабин // Відкритий урок. – 2002. – № 5-6.
4. Копняк Н.І. Застосування інноваційних технологій в навчальному процесі / Н.І. Копняк, Т.В. Красильник // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – Київ-Вінниця : ДОВ Вінниця, 2000. – С. 379-380.
5. Микитюк С.О. Освітнє середовище як ресурс якості підготовки педагогів у ВНЗ /С.О. Микитюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/2012_6/308.pdf .
6. Сучасні освітні технології у вищій школі : матеріали міжнар. наук.-метод. конф. у 2 ч. – Ч. 2 / відп ред. А.А. Мазаракі. – К. : КНТЕУ, 2007. – 259с.
7. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність / В.В. Химинець. – Ужгород : Вид. ЗІППО. – Ужгород, 2007. – 364 с.
8. Шапран Ю. Концептуальні підходи до створення інноваційного середовища / Ю. Шапран. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: [http:// <archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VIrd/2010_11/20.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VIrd/2010_11/20.pdf).

Надійшла до редакції 07.10.2013 року

